

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 10 febr. 1890, kl. 8 e. m.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

(R. A.)

Uti Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t, i sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, hos Riksdagen gjort framställning om de anslag, hvilka Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer samt arbeten för torrläggning af sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd; och får statsutskottet härmed afgifva utlåtande ej mindre öfver Kongl. Maj:ts omförmälda förslag än ock öfver de i nedannämnda enskilda motioner gjorda framställningar i enahanda och dermed sammanhang egande ämnen.

A. Väganläggningar och vägförbättringar.

1:o.

För anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar har Kongl. Maj:t i sin ofvanberörda proposition *Bih. till Riksd. Prot. 1890. 4 Saml. 1 Afd. 10 Häft.*

angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1891 bevilja 600,000 kronor, eller samma belopp, hvarmed detta anslag utgått sedan år 1888.

Af det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 11 sistlidne januari inhemtas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånig skrifvelse af den 22 oktober 1889 afgifvit generalförslag rörande beloppen af de anslag, som styrelsen ansåge böra af Riksdagen äskas för år 1891 till understödjande af allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten, samt dervid, beträffande anslaget till anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar, förmält, att, ehuru behofvet af statsbidrag för dylika ändamål fortfarande visade sig mycket stort och hos styrelsen funnes inneiggande flera planer till dylika arbetsföretag än som kunde med de för innevarande år för ändamålet anvisade medel bringas till utförande, styrelsen likväl, med hänsyn till de förhöjningar af ifrågavarande anslag, som under senare åren och senast år 1887 egt rum, icke ansett sig böra ifrågasätta någon ytterligare förhöjning deraf.

Deremot hafva herr *J. N. Biesért* i en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 30) och herr *E. Olsson* i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 129) hemställt, att Riksdagen till bidrag för ifrågavarande arbeten måtte för år 1891 bevilja ett extra anslag af 800,000 kronor.

Till stöd för detta yrkande anför herr Biesért, att, oaktadt ifrågavarande anslag, som för åren 1882 och 1883 var bestämdt till 300,000 kronor och sedermera höjdes för åren 1884 och 1885 till 400,000 kronor samt för åren 1886 och 1887 till 500,000 kronor, allt årligen, för hvarterdera af åren 1888 och 1889 utgjorde 600,000 kronor, qvarlågo dock efter fördelning af 1884 års fond förslag till vägbyggnader, för hvilka anslag söktes, men till hvilkas understödjande fonden ej lemnat tillgång, hvilkas genomförande beräknats kosta

kr. 1,500,000.

Motsvarande balans efter fördelning af 1885 års fond utgjorde	»	1,960,000,
efter fördelning af 1886 års fond	»	2,310,000,
efter fördelning af 1887 års fond	»	2,500,000,
efter fördelning af 1888 års fond	»	2,285,000,
och efter fördelning af 1889 års fond	»	2,526,000;
samt beräknas af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen komma att efter fördelning af 1890 års fond, likaledes 600,000 kronor, utgöra	»	2,571,000,

allt i runda tal.

Utskottet har inhemtat, att vägbyggnadsfonden för år 1889 sålunda fördelats, att till sammanlagdt 48 arbeten med en väglängd af 349,941 kilo-

meter och en beräknad kostnad af 915,457 kronor anslag beviljats till följande belopp för företag inom redannämnda län, nemligen:

inom Kristianstads län.....	kr.	29,000
» Hallands »	»	33,700
» Göteborgs och Bohus län	»	20,900
» Elfsborgs »	»	46,700
» Vermlands »	»	63,600
» Östergötlands »	»	25,400
» Jönköpings »	»	42,700
» Södermanlands »	»	38,300
» Kopparbergs »	»	33,100
» Gefleborgs »	»	29,500
» Vesternorrlands »	»	74,900
» Jemtlands »	»	35,300
» Vesterbottens »	»	66,900
» Norrbottens »	»	60,000

Summa kr. 600,000.

Beträffande fördelningen af vägbyggnadsfonden för innevarande år 1890 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att till sammanlagdt 43 arbeten inom 18 olika län och med en väglängd af 322,493 kilometer samt beräknade till en kostnad af 908,941 kronor måtte anvisas 600,000 kronor.

Anslag hafva begärts, men ej ännu kunnat af styrelsen föreslås till utförande af vägarbeten, för hvilka, enligt granskade förslag, kostnaden beräknats till kr. 1,742,254: —
hvertill kommer kostnaden för sådana vägföretag, till hvilka understöd begärts, men för hvilka arbetsplanerna ännu ej kunnat af styrelsen granskas » 829,160: —

kostnaden för väg- och arbetsplaner, som efter fördelningen af fonden för år 1889 hos styrelsen qvarligga, utgör således..... kr. 2,571,414: —

Då den af herr Biesért omförmälda balansen icke, sedan detta anslag höjdes till sitt nuvarande belopp, i afsevärd grad tillväxt, samt motionärerna i öfrigt ej anfört andra skäl för anslaget höjning än dem, som androgos i en af herr E. Olsson vid 1889 års riksdag väckt motion, men då ej tillvunno sig Riksdagens bifall, har utskottet funnit sig icke böra tillstyrka att höja anslaget utöfver det belopp, hvarmed det under de sista åren utgått, och detta så mycket hellre som hvarken väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatt eller Kongl. Maj:t föreslagit en höjning af förevarande anslag, hvilket på en jemförelsevis kort tid betydligt ökats.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag och utan afseende å herr J. N. Biesérts och herr E. Olssons motioner, för år 1891 såsom bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar anvisa ett belopp af 600,000 kronor.

B. Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.

2:o.

Till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1891 anvisa 150,000 kronor.

Detta anslag har för åren 1883—1890 beviljats till belopp af 100,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan i sin underdåniga skrifvelse den 6 november 1888 angående behovet af anslag till allmänna arbeten under innevarande år hemställt, att nämnda belopp måtte höjas till 150,000 kronor, men att Kongl. Maj:t vid föredragning af berörda skrifvelse den 12 januari 1889 ansett fullt giltig anledning icke förefinnas att för det dåvarande vidtagna någon förhöjning af detta anslag.

De skäl, styrelsen anförde för den ifrågasatta höjningen, voro hufvudsakligen, att de för nu ifrågavarande ändamål anvisade medel under senaste åren företrädesvis anlåtats för åstadkommande af ansenliga brobyggnader öfver vattendrag, der den växande trafiken icke längre kunde vara betjenad med förut befintliga färjeleder, hvaremot bidrag till hamnbyggnader vid fiskelägen i mindre mån ifrågakommit; men att den stora betydelsen af sådana hamnar för de delar af landet, der hafsfisket utgjorde den förnämsta näringen, ovilkorligen kräfde understöd såväl till utvidgning af en del hamnar som ock till iståndsättande af andra, hvilka blifvit af storm skadade, hvarjemte styrelsen framhöll, att jemväl statsbidrag till upprensning af allmänna farleder vore ifrågasatta.

Med förmålan att någon förändring i de sålunda åberopade förhållandena icke inträdt, utan att snarare ytterligare anspråk på statsbidrag för upprensning af farleder framstälts, har styrelsen förnyat sin hemställan, att anslaget måtte höjas till 150,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas vidare, att af de fem företag, mellan hvilka väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit att 1890 års anslag måtte fördelas, två brobyggnadsföretag icke kunde, af brist på medel, för innevarande år ifrågakomma till högre understöd än tillsammans 57,600 kronor, oaktadt de understödsbelopp, som enligt vanliga grunder borde dem tillkomma, uppginge sammanlagdt till mer än 136,500 kronor; att till följd deraf ensamt för dessa båda företag för ett följande år anspråk på ytterligare statsbidrag torde ifrågakomma till ett belopp af närmare 79,000 kronor; att härtill komme att, enligt hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti berörda ärende upplyst, hos styrelsen funnes ineliggande ansökningar om understöd till två andra betydliga brobyggnadsföretag; samt att det med sannolikhet kunde antagas, att ytterligare ansökningar om understöd under innevarande års lopp komme att göras.

Härjemte har utskottet inhemtat, att till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkommit ansökningar om anslag till andra arbeten än de fem ofvan oförmälda med en beräknad kostnad af sammanlagdt 279,800 kronor.

Då de för anslaget ökning till 150,000 kronor anförda skäl synas utskottet i hög grad beaktansvärda, samt, såsom statsrådet och chefen för civildepartementet erinrat, genom en förhöjning af ifrågavarande anslag medel skulle beredas att, mer än hittills kunnat ske, tillgodose kustbefolkningens behof af nya eller förbättrade hamnanläggningar, hemställer utskottet,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1891 anvisa 150,000 kronor.

C. Frostminskningsföretag.

3:o.

Till understödjande medelst anslag utan återbetalningsskyldighet af *torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd*, har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen äskat anvisande för år 1891 af 50,000 kronor.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 164) har herr *J. Andersson* i Baggböle, enär orsaken dertill, att förevarande anslag så föga anlidades, vore att söka deri, att anslaget finge utgöra högst en tredjedel af den beräknade kostnaden för torrläggningsföretaget, hemställt, att berörda vilkor måtte så förändras, att anslaget komme att utgöra högst hälften af den be-

räknade kostnaden för torrlägningsföretaget, hvarjemte herr Andersson, under förutsättning af bifall till detta sitt förslag, yrkat, att ifrågavarande anslag måtte för år 1891 höjas till 100,000 kronor. Härförutom har herr *A. Andersson* i Hakarp i motion (n:o 110) inom Andra Kammaren förnyat sitt vid sist hållne riksdag framställda, då ej bifallna förslag om sådan ändring i villkoren för åtnjutande af berörda statsanslag, att anslaget måtte beviljas att utgå med hälften af kostnaderna för torrlägningsarbetena efter hittills bestämda grunder.

I anledning af herr *A. Anderssons* vid 1889 års riksdag i detta ämne väckta motion yttrade statsutskottet, till hvilket motionen hänvisats, bland annat följande:

»Enligt utskottets åsigt är det, beträffande sådana, omedelbart gagn ej afseende arbeten som torrläggning af icke med fördel odlingsbar mark, för erhållande af någon visshet derom, att anslaget användes till sitt egentliga ändamål och att arbetet, sedan det utförts, behörigen underhålles, nödvändigt, att anslagsbeloppet ej tilltages högre än att den andel i kostnaden, den enskilde understödstagaren får vidkännas, blifver tillräcklig för att utvisa ett verkligen befintligt och noggrant pröfvadt intresse å hans sida. Det torde vara på hänsynen härtill, det nu gällande stadgandet om proportionen mellan statsbidraget och intressentens egen kostnad stöder sig, och utskottet har ej ansett giltiga skäl förefinnas att tillstyrka rubbning härutinnan».

Då hvad 1889 års Riksdags statsutskott i frågan anført synes utskottet fortfarande ega full giltighet, får utskottet, som af statsrådsprotokollet inhemtat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett anledning icke förefinnas att nu ifrågasätta någon förhöjning af detta anslag, hemställa:

a) att herrar *J. Anderssons* och *A. Anderssons* ofvan omförmälda motioner icke måtte vinna Riksdagens bifall; samt

b) att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, för understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd, för år 1891 anvisa 50,000 kronor.

4:o.

I afseende å *vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af de här ofvan omförmälda statsbidrag* samt angående *kontrollen derå, att arbetena utföras*

enligt fastställda planer, får utskottet, under förutsättning af bifall till hvad utskottet under punkt 3:o mom. a) här ofvan hemställt, nu hemställa,

att de allmänna vilkor och föreskrifter, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrivelser till Konungen den 27 april 1881 (n:o 69), den 11 juni 1883 (n:o 67) och den 7 maj 1889 (n:o 43), fortfarande skola blifva gällande.

5:o.

Öfver två inom Andra Kammaren väckta motioner, n:o 71 af herr *C. G. Bergendahl* och n:o 183 af herr *M. Andersson* i Löfhult, angående ändring i vilkoren för lån ur *odlingslånefonden*, kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 10 februari 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Sammandrag af de uti statsutskottets utlåtande n:o 13 tillstyrkta statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer samt torrläggning af vattensjuka marker.

	Anslag.	
	Kronor.	ö.
<i>A. Väganläggningar och vägförbättringar.</i>		
Till fond för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	600,000	—
<i>B. Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.</i>		
Till fond för understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder	150,000	—
<i>C. Frostminskningsföretag.</i>		
Till fond för understödjande af torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd	50,000	—
Summa kronor	800,000	—